

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра _____ Політологія та право _____

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. ректора (перший проректор)

« _____ » _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗПВ Гендерна соціологія

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Організація торгівлі та комерційна логістика

(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет Економіко-гуманітарний інститут,
факультет економіки та управління

(найменування інституту, факультету)

мова навчання українська

Робоча програма з навчальної дисципліни «Гендерна соціологія»
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність», освітньої програми «Організація торгівлі та комерційна
логістика»

«16» серпня 2021 року - 19 с.

Розробник: Резанова Наталія Олександрівна,
доцент кафедри «Політологія та право», кандидат філософських наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Політологія та право»

Протокол від «17» 08 2021 року № 1

Завідувач кафедри «Політологія та право» _____ (В.М.Кириченко)

«___» 08 2021 р.

Схвалено Науково-методичною комісією факультету економіки та управління

Протокол від «___» _____ 20__ року № ____

«___» _____ 20__ року Голова _____ (В.В.Корольков)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми*
«Організація торгівлі та комерційна логістика»

«___» _____ 20__ року Керівник групи ____ (О.Є.Борисенко)

*Якщо дисципліна викладається невипусковою кафедрою

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 “Управління та адміністрування” (шифр і назва)	Статус дисципліни: вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”, Освітня програма (спеціалізація) “Організація торгівлі та комерційна логістика”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1 (2)	1(2)
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
(назва)		2 (3)	2 (3)
Загальна кількість годин - 120		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступень: бакалавр	30 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		15 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		75 год.	144 год.
		Індивідуальні завдання:	
		6 год.	год. (Контрольна робота)
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 33,3% до 66,7%

для заочної форми навчання – 5,6% до 94,4%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни

Надання здобувачам вищої освіти логічно-послідовної системи теоретичних знань з та гендерної соціології. Набуття знань щодо закономірностей та особливостей функціонування соціальних факторів та умов формування, змісту й структури гендера, а також розширення їх світоглядних уявлень про соціальні та поведінкові аспекти сучасного буття.

Завдання навчальної дисципліни

- розвинення наукового мислення здобувачів вищої освіти, оволодіння ними систематизованими теоретичними знаннями з гендерної соціології.
- надати студентам цілісне уявлення про гендерно-рольову структуру суспільства та особливості людської формування гендерних психічних форм;
- сформувати навички оперування теоретичним і фактичним матеріалом що структури та змісту особистості та суспільства;
- допомогти в розумінні процесів, що відбуваються в сучасному суспільстві в цілому та рівні гендерних ролей, зокрема;
- навчити інтерпретувати і використовувати у професійній діяльності та в повсякденному житті знання з емпіричної гендерної соціології.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Очікуванні програмні результати навчання:

1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.
2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.
11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.
14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.
19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

**Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей
дескрипторам НРК спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»**

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
	Зн1 Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень Зн2 Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	Уміння Ум1 Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності К2 Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	AB1 Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах AB2 Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб AB3 Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
	Загальні компетентності			
ЗК1.	ЗН2	УМ1		AB3
ЗК2.	ЗН1	УМ1	К2	AB1
ЗК10.	ЗН2	УМ1		AB3
ЗК12.	ЗН1	УМ1		AB3

**Матриця відповідності визначених
Стандартом результатів навчання та компетентностей
Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

Результати навчання	Загальні компетентності				
	1	2	10	12	
1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.	+				
2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.		+			
7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.			+		
8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.		+	+		
10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.				+	
11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.		+	+		
14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.		+			
15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.		+			
19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.		+	+		

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціальна теорія гендеру

Тема 1. Гендерна соціологія як наука та навчальна дисципліна

Гендерна соціологія як наука. Об'єкт і предмет гендерної соціології. Особливості та відмінні риси соціологічного підходу до розуміння гендеру.

Структура соціологічної системи знання про гендер. Органічний зв'язок конкретно-соціологічних досліджень з загальною та спеціальними соціологічними теоріями. Мікро- та мікросоціологія у вивченні гендеру.

Основні пізнавальні задачі та функції соціології гендеру. Пізнавальна, прикладна, критична та ідеологічна функції гендерної соціології. Роль гендерної соціології у житті суспільства. Місце гендерної соціології в системі наук. Зв'язок з іншими гуманітарними та природничими науками. Соціологія гендеру як генералізуюча наука. Зростання ролі гендерної соціології у сучасних умовах України.

Наукова дискусія навколо визначення предмета гендерної соціології. Мультипарадигмальність гендерної соціології. Закони, категорії та методи гендерної соціології. Структура та рівні соціологічного знання. Зв'язок гендерної соціології з іншими соціальними науками. Основні соціальні функції гендерної соціології

Тема 2. Становлення теорії гендеру

Теоретичні та практичні передумови виникнення та етапи розвитку гендерної соціології. Усвідомлення проблеми гендерної нерівності як соціальної нерівності та три "хвилі" масового жіночого руху за рівноправність статей. Розробка теоретичних проблем боротьби за жіночу рівноправність. Гендерні стереотипи в масовій свідомості та поведінці людей та спроба їх зміни у теорії та практиці.

Суфражистський рух за рівні виборчих прав. Джейн Адамс (США). Масовий жіночий рух 60-х років на Заході: критика патріархального суспільства та патріархального образу науки.

Внесок у розвиток гендерних проблем Сімони де Бовуар, Б. Фрідан, С. Фаєрстоун, К. Міллет. Радикалізація гендерних досліджень. Постмодернізм та гендерні теорії кінця XX-го – початку XXI-го ст. Ненсі Чодорів. Райєвін Коннелл.

Тема 3. Біологічні, психологічні, соціокультурні чинники гендеру

Об'єкт, предмет, завдання гендерної соціології. Зміст поняття «гендер». Різниця між «гендером» і «статтю».

Гендер як соціальний конструкт. Поняття гендерної соціалізації, її етапи. Поняття стать, роль, ідентичність, маскуліність та фемініність як головні категорії соціалізації.

Гендерна стратифікація з різних теоретичних позицій: функціоналізм, теорія конфлікту, інтеракціоналізм. Гендерні стереотипи.

Поняття гендерної рівності. Види гендерної нерівності: нерівність у домашній сфері, нерівність у виробничій сфері. Проблема гендерної рівності в Україні.

Тема 4. Маскулінність-фемінність у особистісному та соціальному вимірі

Перенесення анатомічних відмінностей чоловічих і жіночих організмів на диференціацію психічних відмінностей. Маскулінні і фемінні характерологічні властивості як дихотомія уявлень про «сильну» та «слабку» стать, комплементарність та взаємопротиставлення, а також як підстава для поляризації сімейних та соціальних ролей.

Гіпергендерна поведінка в патріархальних суспільствах. Фактор гендеру в етнографічних дослідженнях: біполярний конструкт гендеру (поляризація маскулінності-фемінності як жорстка дефініція статевих ролей в традиційних культурах).

Чоловічі та жіночі цінності в суспільній свідомості. Маскулінність і фемінність як ознаки соціуму. Гіпергендерність як «війна» статей. Мачизм як відвертий чоловічий шовінізм. «Міцне слово», алкоголь, сигарети як нав'язуваний норматив чоловічої поведінки. Маскулінізація дівчат та жінок та фемінізація хлопців та чоловіків як різновиди інверсії гіпергендерної поведінки.

Адрогінність як двовимірна модель наявності високого рівня позитивних чоловічих та жіночих властивостей, їх поєднання в одній особі, незалежно від її статевої належності. Застосування статевого диморфізму в теоретичному обґрунтуванні різного призначення чоловічих і жіночих ролей.

Тема 5. Гендерна соціалізація та становлення гендерної

Соціалізації як процес становлення особистості. Умови, агенти та суб'єкти соціалізації. Проблеми гендерної соціалізації. Поняття гендерної соціалізації та процеси гендерної соціалізації в різних теоріях у сучасній психології.

Теорії розвитку гендеру людини: за З.Фрейдом, за Ж.Піаже, за Л.Кольбергом, за Є.Єріксоном, за Дж.Мідом. Соціальні типи особистості. Базові типи особистості. Співвідношення ідеального, нормативного та реального типа особистості. Типи особистості за Є.Шпрангером, за Є.Фроммом, за А.Адлером, за Р.Мертоном, за Д.Рісменом, за У.Томасом та Ф.Знавецьким. Типи особистості суспільства, що трансформуються.

Фактори гендерної соціалізації. Психологічні механізми гендерної соціалізації. Агенти гендерної соціалізації. Гендерна соціалізація та родина

Тема 6. Гендерні ролі та стереотипи

Поняття «статус» та «роль» в сучасних соціальних та поведінкових науках. Взаємозв'язок статусів і ролей. Поняття статусно-рольового набору особистості. Формування гендерних ролей з точки зору сучасних теорій. Рольова ідентичність та її складові. Наслідки порушення гендерної ідентичності. Гендерно-рольовий дефіцит. Формування гендерної компетентності. Розподіл гендерних ролей в сучасному українському суспільстві.

Поняття «гендерні стереотипи», психологічні та соціальні функції гендерних стереотипів. Класифікація гендерних стереотипів: стереотипи «маскулінності-фемінності», стереотипи закріплення сімейних та професійних ролей відповідно до статі. Гендерні стереотипи як відображення «гендерної схеми». Трансформація гендерних стереотипів в сучасному суспільстві.

Тема 7. Гендерна стратифікація суспільства

Гендерні дослідження у сфері освіти. Гендерні дослідження у сфері охорони здоров'я. Гендерні підходи у вивченні політики і права. Гендерні підходи в економіці. Предметна область гендерного виміру соціально-економічної нерівності.

Диференціація трудових занять по підлозі. Механізми фемінізації окремих сфер зайнятості, професій, занять. Гендерная характеристика оплати праці і рівня життя. Розходження професійного просування чоловіків і жінок. Проблеми трудової дискримінації жінок. Поняття ідентичності. Різноманітність ідентичностей. Багатогранність ідентичності особистості. Поняття гендерної ідентичності. Процес формування/конструювання гендерної ідентичності.

Поняття соціальної нерівності та соціальної стратифікації. Справедливість /несправедливість соціальної нерівності. Поняття гендерної нерівності. Дискримінаційні процеси в суспільстві та їх чинники. Гендерна дискримінація та її масштаби. Відтворення гендерної нерівності в освіті: «прихований навчальний план» та його роль у процесі відтворення.

Змістовий модуль 2. Гендерна соціологія в соціальних сферах

Тема 8. Гендер у політиці

Гендерна нерівність та права людини. Проблема прав жінок у документах міжнародних організацій - Загальної Декларації прав людини, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Декларації рівних прав та рівних можливостей. Захист прав жінок на міжнародному, національному, регіональному, місцевому рівнях.

Права жінок у законодавствах різних країн. Законодавство України про права жінок. Захист репродуктивних та сексуальних прав жінок. Право жінок на охорону здоров'я. Права жінок-мігранток та біженок. Права жінок у сфері політичного, економічного та суспільного життя та їх реалізація в українській практиці.

Тема 9. Гендерні відносини у економічній сфері

Загальні підходи вивчення гендерних аспектів економіки. Визнання та схвалення суспільством єдиного різновиду роботи, а саме оплачуваної праці. Наявність розподілу праці за статевою ознакою. Специфіка жіночої участі в економічній діяльності. Моделі соціальної політики, як ключові механізми розподілу та перерозподілу соціальних та економічних ресурсів. Дослідження проблем гендерної економіки у трьох основних підходах: неокласичний аналіз, марксизм і його течії (неомарксизм, радикальний та соціалістичний фемінізм) та інституціоналізм. Спростування протягом сторіччя суспільного й економічного розвитку тези про неконкурентність жіночої робочої сили.

Залучення жінок до суспільного виробництва, зростання їхнього освітнього рівня. Домашня й оплачувана праця: проблема зіставлення.

Тема 10. Гендерні відносини у родині

Жінка та чоловік в структурі сімейних відносин. Тенденції розвитку сімейних відносин та сучасних форм сім'ї (досвід Центрально-Східної Європи). Вербальне та фізичне насилля в партнерських відносинах. Альтернативні форми сім'ї. Відмова від сім'ї (сингл-статус).

Сім'я як соціальний інститут і мала соціальна група. Специфіка соціологічного вивчення сім'ї. Визначення понять "шлюб" та "сім'я". Основні форми сім'ї та різновиди шлюбу. Основні категорії соціології сім'ї: умови життя, структура сім'ї, образ життя сім'ї, етапи життєвого циклу сім'ї, успішність шлюбно-сімейних відносин. Характерні ознаки

сучасної сім'ї, її структура та типи. Соціальні та індивідуальні функції сім'ї. Тенденції у розвитку сучасної сім'ї.

Гендерно-рольові дисгармонії. Суспільна система поглядів на норми статево-рольового поведіння. Соціальні експектації та їх тиск на свідомість людини (осуд, негативні оцінки тощо). Зміни статево-рольової поведінки. Різні підходи до розуміння інверсії як девіації, стилю життя. Концепція «перформенсу статі» Дж.Батлер. Гендерно-рольовий інфантилізм. Гендерно-рольовий дефіцит. Атрофія гендерної ролі.

Тема 11. Гендер і релігія

Гендерні дослідження релігії: до порушення проблеми. Гендерна критика та феміністська теологія: філософсько-методологічні джерела. Феміністська теологія. Гендерні дослідження релігії: етапи і напрями. Гендерна критика традицій буддистського, ламаїстського, конфуціанського й даоського напрямків. Гендерний аналіз архаїчних релігій та міфологій. Гендерний аналіз релігій Давнього Єгипту і Стародавньої Індії. Гендерний аналіз християнства.

Гендерний аналіз православ'я. Проблема жіночої ординації в традиційних конфесіях. Гендерний аналіз юдаїзму. Гендерний аналіз ісламу.

Тема 12. Гендерные проблемы труда и феминизации бедности

Жіноча та чоловіча зайнятість. Положення жінок у системі поділу праці. Професійна дискримінація жінок у різних політичних системах. Нерівна оплата за рівну працю: індекс гендерної рівності та місце. Гендерні розбіжності у сфері зайнятості. Неоплачувана гендерна зайнятість. Соціальні працівники та домашня праця. Нормативні теорії турботи. Етика турботи як феміністський демократичний проект.

Гендерна нерівність у сфері оплачуваної зайнятості, прийому працювати, кар'єрному просуванні. Професійні переваги в залежності від гендеру. Гендерна специфіка трудової мобільності: бар'єри та механізми. Проблеми жіночої зайнятості за умов пострадянської трансформації. Жіноча зайнятість та її особливості. Стратегії поведінки жінок на ринку праці. Жінки та бізнес – новий вид дискримінації чи шлях досягнення економічної рівності?

Фемінізація бідності. Обмеження, що накладаються бідністю на повсякденне життя жінок. Прекаріат та гендер: зростання неповної зайнятості та обмеження прав громадян в умовах неповної зайнятості. Соціологічні дослідження проблем прекаріату. Шляхи та механізми, що сприяють дотриманню економічних прав жінок на ринку праці (роль уряду, бізнесу, громадськості, засобів масової інформації, жіночих організацій у досягненні більш сприятливих економічних умов та дотриманні прав жінок в економічній сфері). Дослідження гендерних проблем ринку праці Україна.

Тема 13. Гендерні стереотипи та конфлікти

Поняття «гендерні стереотипи», психологічні та соціальні функції гендерних стереотипів. Класифікація гендерних стереотипів: стереотипи «маскуліності-фемініності», стереотипи закріплення сімейних та професійних ролей відповідно до статі. Гендерні стереотипи як відображення «гендерної схеми». Трансформація гендерних стереотипів в сучасному суспільстві.

Поняття про гендерний конфлікт в різних культурах. Характеристика гендерного конфлікту. Гендер і насильство. Гендерні аспекти сімейного насилля. Торгівля жінками як форма гендерного насильства. Попередження та розв'язання гендерних конфліктів

Тема 14 Правові аспекти гендеру

Права рівності в системі інфраправа. Права рівності: історична зумовленість. Юридичний зміст рівності статей. Гендерна рівність в міжнародних документах.

Традиційні гендерні образи-стереотипи у ЗМІ. Неадекватне відображення “жіночих” проблем у радянській та пострадянській пресі, на телеекрані. Негативна роль гендерних стереотипів у політиці, у здобутті освіти, у професійній діяльності, у повсякденному житті. Оцінка у ЗМІ результатів діяльності, які досягаються в політиці чоловіками та жінками.

Конституційне забезпечення гендерної рівності в Україні. Світовий і національний досвід гендерного законотворення. Гендерна експертиза законодавства. Гендерне квотування.

Тема 15 Гендерні дослідження в Україні

Кількісні та якісні методи. Особливості застосування кількісних та якісних методів при дослідженні гендеру. Тестові та опитувальні методики. Глибинні та фокусовані-групові інтерв'ю. Методи спостереження та експерименту. Метод кейс-стаді. Контент-аналіз, його застосування та особливості аналізу отриманих даних.

Гендерна концепція та підходи у вітчизняних наукових дослідженнях.

Основні етапи становлення жіночих та гендерних досліджень. Дослідницькі проекти в Україні. Жіночі та гендерні дослідження як освітній проект.

Сексизм у повсякденних проблемах сексуальності та реклами (на прикладі сучасної реклами в Україні). Експлуатація жіночого тіла у рекламі. Можливі шляхи боротьби з сексизмом у рекламі, за реалізацію прав жінок на інформацію.

Шляхи досягнення рівноправності чоловіків та жінок в економічному, політичному, культурному житті та в приватній сфері (на матеріалах власних досліджень, виконаних студентами (або інших соціологічних досліджень в Україні)).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		лк	пр	л а б	інд	с.р.		лк	пр	л а б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Соціальна теорія гендеру												
Тема 1. Гендерна соціологія як наука та навчальна дисципліна	9	2	2			5	8					8
Тема 2. Становлення теорії гендеру	7	2				5	8					8
Тема 3. Біологічні, психологічні, соціокультурні чинники гендеру	9	2	2			5	8					8
Тема 4. Маскулінність-фемінність у особистісному та соціальному вимірі	7	2				5	8					8
Тема 5. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності	9	2	2			5	8	2				6
Тема 6. Гендерні ролі та стереотипи	7	2				5	8					8
Тема 7. Гендерна стратифікація суспільства	9	2	2			5	8					8
Разом за змістовим модулем 1	57	14	8			35	56	2				54
Змістовий модуль 2. Гендерна соціологія в соціальних сферах												
Тема 8. Гендер у політиці	7	2				5	8					8
Тема 9. Гендерні відносини у економічній сфері	9	2	2			5	8					8
Тема 10. Гендерні відносини у родині	7	2				5	8					8
Тема 11. Гендер і релігія	9	2	2			5	8					8
Тема 12. Гендерные проблемы труда и феминизации бедности	7	2				5	8		2			6
Тема 13. Гендерні	9	2	2			5	8	2				6

стереотипи та конфлікти												
Тема 14. Правові аспекти гендеру	7	2				5	8					8
Тема 15. Гендерні дослідження в Україні	8	2	1			5	6					6
Разом за змістовим модулем 2	63	16	7			40	64					58
Усього годин	120	30	15			75	120	4	2			112

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Гендерна соціологія як наука та навчальна дисципліна	2
2	Біологічні, психологічні, соціокультурні чинники гендеру	2
3	Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності	2
4	Гендерна стратифікація суспільства	3
5	Гендерні відносини у економічній сфері	2
6	Гендер і релігія	2
7	Гендерні стереотипи та конфлікти	2
	Разом	15

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Становлення теорії гендеру	6
2	Тема 2. Історичні етапи становлення гендерної соціології	8
3	Тема 3. Сучасні гендерні соціологічні теорії	6
4	Тема 4. Соціологічна думка в Україні	6
5	Тема 5. Суспільство як гендерна система та його структура	8
6	Тема 6. Особистість у системі соціальних зв'язків	8
7	Тема 7. Девіантна поведінка серед чоловіків та жінок та	8

	соціальний контроль	
8	Тема 8. Гендер та масові комунікації	8
9	Тема 9. Економічна соціологія та гендерні дослідження	8
10	Тема 10. Гендерна соціологія та соціологія сім'ї	6
11	Тема 11. Соціологія гендерних конфліктів	6
12	Тема 12. Гендерна праця та управління	6
13	Тема 13. Соціологія гендерної культури	6
14	Тема 14. Прикладні гендерні соціологічні дослідження	10
	Разом	75

9. Індивідуальні завдання

З метою врахування індивідуальних відмінностей здобувачів вищої освіти та розкриття їх творчих здібностей передбачені такі форми індивідуальної роботи:

1. Проведення консультацій з окремими здобувачами вищої освіти;
2. Підготовка здобувачами вищої освіти наукових робіт для участі в конкурсі, а також наукових доповідей для участі в роботі кафедральної секції «Тижня науки»;
3. Підготовка рефератів за наступною тематикою:

1. Внесок психоаналізу у розвиток теорії гендеру.
2. Роль фемінізму в становленні і розвитку гендерної теорії.
3. Історія розвитку гендерної теорії у вітчизняній психології.
4. Психологія статі та гендерна психологія: спільне та відмінне.
5. Етапи розвитку гендерної ідентичності в онтогенезі людини.
6. Статус та соціальні функції статей в українському фольклорі.
7. Формування і розвиток гендерної стратифікації в східнослов'янській казці.
8. Психологічна ініціація жінки та чоловіка у міфах та казках.
9. Порівняльний аналіз „чоловічої” та „жіночої” літератури.
10. Кар’єрне просування жінок та чоловіків у життєвому циклі.
11. Дискримінаційні тенденції в комерційній рекламі: гендерний аспект.
12. Найпрестижніші професії і гендер.
13. Спільне та відмінне в психологічних та феміністичних підходах до конструювання гендеру.
14. Чоловічі та жіночі професії – стереотипи чи об’єктивна необхідність?
15. Гендерний аналіз проблеми самореалізації в професійній діяльності.
16. Чоловічий супровід вагітності жінки.
17. Синдром домогосподарки та його вплив на психологію жінки.
18. Образ жінки та чоловіка в релігіях світу.

10. Методи навчання

У процесі модульного навчання для засвоєння змісту конкретної теми змістового модуля застосовуються методи (тобто система способів, прийомів, засобів, послідовних дій викладача і здобувачів вищої освіти на заняттях), які спрямовані на пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти із засвоєння навчального матеріалу, а саме:

1. **Інформаційний метод** навчання, який передбачає усне викладення навчального матеріалу на лекційних заняттях з метою передачі готової інформації на надання установки здобувачам вищої освіти до самостійної роботи;

2. **Репродуктивний метод** навчання, який передбачає відтворення знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях (розповідь за визначеною темою, відповідь на питання, наведення прикладів тощо) з метою формування вмінь і навичок діяльності здобувачів вищої освіти у типових ситуаціях;

3. **Пошукові (евристичні, проблемні, дослідницькі) методи** навчання, які передбачають формування і розвиток умінь і навичок конкретної продуктивної діяльності здобувачів вищої освіти у нетипових, непередбачених ситуаціях;

4. **Метод самостійного навчання**, який передбачає послідовні дії здобувача вищої освіти для міцного засвоєння навчального матеріалу з курсу «Соціологія». Після ознайомлення зі структурою модуля, здобувачі вищої освіти переходять до вивчення змісту модуля та його елементів, звертаючись при цьому до методичних вказівок і рекомендацій викладача. З метою перевірки якості засвоєного кожного елементу модуля самостійне вивчення здобувачів вищої освіти закінчується усним опитуванням на семінарському занятті та захист рефератів.

Розподіл балів за видами аудиторної і самостійної роботи здобувачів вищої освіти для здійснення діагностики навчання:

Вид роботи	Кількість балів	Загальна кількість балів
Активна робота під час лекційних занять, яка підтверджує роботу здобувачів вищої освіти щодо опрацювання ним матеріалу лекцій, що були раніше та питань з тем, які не висвітлюються безпосередньо на лекціях та винесені на самостійне вивчення.	5	10
Активна робота під час семінарських занять стосовно відповідей під час опитування і розв'язання завдань.	5	10
Рішення задач, які виносяться для самостійного опрацювання матеріалу щодо проблемних питань з тем дисципліни.	5	15
Підготовка додаткового матеріалу у вигляді стислої доповіді-реферату з проблемних питань дисципліни для обговорення під час аудиторних занять.	5	5
Тестування (30 тестів)	2	60
Разом	-	100

11. Очікуванні результати навчання з дисципліни

Знання основних категорій, теорій соціології гендеру і статі; основних моделей гендерної зайнятості в сучасному світі; гендерні поведінки людей на ринку праці, адаптацію та соціальні наслідки втрати роботи чоловіків та жінок; канали, механізми і форми працевлаштування; вміння ідентифікувати та описувати засобами гендерної емпіричної соціології основні гендерні соціальні групи, що беруть участь у економічному процесі

12. Засоби оцінювання

У процесі вивчення навчального матеріалу дисципліни «Гендерна соціологія» використовуються наступні засоби оцінювання:

1. **Поточний** - здійснюється під час проведення семінарських занять з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти на етапі первинного засвоєння навчального

матеріалу, який охоплюється темою лекційного та семінарського занять, умінь самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово подати певний матеріал, а також завдань самостійної роботи.

2. Рубіжний - здійснюється у формі письмової модульної контрольної роботи, яка охоплює навчальний матеріал викладених тем. Кожному здобувачу вищої освіти видається індивідуальний варіант контрольних завдань, що складається з двох частин:

- перша частина – здобувач вищої освіти має дати чітке визначення поняттям і термінам;

- друга частина – здобувач вищої освіти має дати ґрунтовну відповідь щодо особливостей елементів гендерної соціальної системи (ознаки, функції, форми, види, структура тощо);

Під час рубіжного контролю також враховуються виступи здобувача вищої освіти на семінарських заняттях і результати його науково-дослідної та самостійної роботи.

Рубіжний контроль проводиться на останній парі змістового модуля, протягом двох академічних годин. До рубіжного контролю допускаються всі здобувачі вищої освіти. Якщо здобувач вищої освіти не з'явився для проведення рубіжного контролю або не здав модульної контрольної роботи, йому виставляється нуль балів.

3. Підсумковий – здійснюється у формі складання заліку з метою оцінювання рівня знань здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти допускається до складання заліку за умов виконання всіх самостійних завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

В основі рейтингової системи використана 100-бальна шкала оцінювання. Це максимальна сума балів за всі види робіт, що виконані здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни протягом семестру (виступи на семінарських заняттях; виконання індивідуальних завдань; підготовка рефератів, тез доповідей; виконання самостійної роботи тощо).

13. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за кожним рубіжним контролем (РК-1, РК-2) під час контрольних тижнів за підсумками основних модулів. Кожен основний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка з дисципліни складається як середня між величинами РК-1 і РК-2.

Під час контролю враховуючи наступні види робіт: аудиторна під час лекційних і семінарських занять, самостійна у вигляді опрацювання питань з тем, які не висвітлюються безпосередньо на лекціях і винесені на самостійне вивчення, результати тестування під час поточного та підсумкового контролю.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Академічна доброчесність: здобувач вищої освіти повинен виконувати письмові модульні контрольні роботи самостійно, при цьому не допускається залучення при розв'язанні індивідуальних занять інших здобувачів вищої освіти. У разі виявлення ознак плагіату зазначена робота не зараховується і навчальна дисципліна не вважається зарахованою.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при поточному оцінюванні знань (залік)

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест (залік)	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	(100+100):2	100
18	18	18	18	18	10	14	14	14	14	14	14	16		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна шкала академічної оцінки	Шкала ECTS	Шкала навчального закладу
зараховано	ABCDE	60-100
не зараховано	FX, F	1-59

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсowego проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення дисципліни «Гендерна соціологія» включає: опорні конспекти лекцій викладача; підручники і навчальні посібники; термінологічні словники; навчально-методичний комплекс для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання, який складається з робочої програми навчальної дисципліни «Гендерна соціологія», методичних рекомендацій щодо підготовки здобувачів вищої освіти до семінарських занять та написання рефератів; методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти та підготовки до підсумкового контролю (заліку); переліку питань що виносяться на залік; списку рекомендованої літератури.

1. Конспект лекцій викладача.
2. Робоча програма з навчальної дисципліни «Гендерна соціологія».

15. Рекомендована література

Базова

1. Арбеніна В. Етносоціологія: навч.-метод. посіб. Вид. 2-е, доп. Харків: Вид-во ХНУ ім. В. Каразіна, 2012. 316с.
2. Гіденс Е. Соціологія. *Пер. з англ.* Київ. Основи, 2016. 726 с.
3. Дворецька Г.В. Соціологія праці: навч. посіб. Київ: Вид-во КНЕУ, 2014. 244 с.
4. Захарченко М.В., Погорілий О. Історія соціології (від античності до початку XX ст.): навч. посіб. для студ. вузів. Київ, Либідь, 2003. 360 с.
5. Лукашевич В. М. Глобалістика: учебн. пособ. для студ вузов. Львов: Новий Світ-2000. 2012. 392с.
6. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія: загальний курс. 2-е вид. – Київ. Каравела. 2016. 408с.
7. Основи соціології. Навчально-методичний комплекс для студентів заочної форми навчання / Укл. Щудло С.А., Романів Т.М., Мірчук І.Л. – Дрогобич: ДДПУ, 2009. 138 с.
8. Павліченко П., Литвиненко Д. Соціологія: навч. посіб. для студентів. Київ. Лібра. 2012. 255с.
9. Піча В. Соціологія: Загальний курс: навч. посіб. для студ. вузів. Київ: Каравела, 2010. 248 с.
10. Попова И.М. Социология: Введение в специальность. Київ. Тандем, 2009. 287 с.
11. Прибиткова І.М. Основи демографії. К.: АртЕк, 2005. 256 с.
12. Практикум з соціології : навч. пос. для студ. вузів / За ред. В.М. Пічі. Львів: Новий світ. 2011. 368 с.
13. Примуш М.В. Загальна соціологія: навч. посіб. для студ. вузів. Київ. Професіонал, 2004. 592с.
14. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. Київ. Наукова думка, 2005. 223с.
15. Соціологія. Курс лекцій. навч. посіб.. / За ред. Щудло С.А., Романіва Т.М., Мірчук І.Л. Дрогобич: Вимір, 2017. 283 с.
16. Соціологія: навч. посіб./ Ред. Герасимчук А., Палеха Ю., Шиян О. 3-є вид.. випр. й доп. Київ. Вид-во Європ. у-ту, 2004. 246 с.
17. Соціологія: навч.-метод. комплекс. / Ред. Щудло С.А., Мірчук І.Л. Дніпропетровськ: Вимір, 2010. 156с.
18. Соціологія: Підручник. / За ред. Городяненка В.Г. – 3-є вид., доп. і перер. Київ: “Академія”, 2016. 544с.
19. Соціологія: Підручник / За ред. Пічі В. 2-е вид., стереот. Львів: Новий Світ, 2009. 280с.
20. Соціологія: Терміни, поняття, персоналії. навч. словник-довідник / За ред. Піча В.М. Київ. Каравела; Львів: «Новий світ 2000», 2002. 480 с.
21. Соціологічна думка України: навч. посіб. / За ред. Захарченко М.В. та ін. Київ “Заповіт”, 2006. 424с.
22. Спеціальні та галузеві соціології: навч. посібн. для студ. вузів / В.Є.Пилипенко, О.І. Вишняк та ін.; За ред. В.Є Пилипенка. Львів: Каравела, 2013. 304с.
23. Черниш Н. Соціологія: Підручник за рейтингово-модульною системою навчання.- 5-те вид. Київ: Знання 2009. 468 с.
24. Шаповал М. Загальна соціологія. 3-є вид. Київ. Укр. центр духов. культури, 2006. 367 с.
25. Щудло С.А. Соціологія: Структурно-логічні схеми і таблиці. Навчально-методичний посібник. Дрогобич: Вимір, 2002. 52с.
26. Якуба О.О. Соціологія: навч. Посіб. для студ. Харків: Константа, 2006. 192с.

Допоміжна

1. Елштайн Дж. Б. Громадський чоловік. Приватна жінка: Жінки в соціальній і політичній думці / Пер. з англ. О. Мокровольського. Київ: Альтернативи, 2002. 344с.
2. Злобіна О.Г., Тихонович В.О. Суспільна криза і життєві стратегії особистості. Київ. Стилос, 2011. 238 с.
3. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. Київ. Либідь, 2009. 352с.
4. Королько В.Г. Паблік рілейшнз. Наукові основи, методика, практика. – Київ. Скарби, 2001. 400 с.
5. Кушерець В.І. Знання як стратегічний ресурс суспільних трансформацій. Київ. Знання України, 2014с. 248с.
6. Молодь України у дзеркалі соціології. Київ: Український інститут соціальних досліджень, 2013. 210 с.
7. Смилова морфологія соціуму / За ред Н.Костенко. Київ. ІС НАН України. 2012. 286 с.
8. Шлях до результатів: планування та проведення ефективних соціальних оцінювань розвитку. Морра Імас Л.Дж., Ріст Р.К. К.: МБФ «Міжнародний альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. 580 с.
9. Пилипенко В.Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства. Львів: ЗУКІЦ, 2012. 326 с.
10. Тарасенко В.І., Іваненко О.О. Проблема соціальної ідентифікації українського суспільства: Соціотехнологічна парадигма. Київ. ІС НАН України, 2004. 570 с.

16. Інформаційний ресурси

Сайт кафедри “Політологія та право” Національного університету “Запорізька політехніка” <http://zntu.edu.ua/kafedra-politologiyi-ta-prava>

1. www.sau.kiev.ua – офіційний сайт соціологічної асоціації України (устав САУ, кодекс професійної етики соціолога, указ президента про розвиток соціологічної науки).
2. www.useps.org– офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).
3. www.sociology.kharkov.ua– Sociology Hall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
4. <http://www.studfiles.ru/all-vuz/879/folder:2208/> - бібліотека соціологічної літератури
5. ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)
6. http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php (Електронна бібліотека Інституту соціології НАН України)